

Raak MKB-onderzoek Versterking Inclusieve Samenwerking Theater Lesbrief Erkenning en vernieuwing

Door: Caro Wicher, ArtEZ

Initiatief en meeleezer: Mieke Cardol, Hogeschool Rotterdam

Opdracht: Schrijf een lesbrief voor de drie sferen uit het onderzoek naar Inclusief Theater, die betrekking hebben op de uitwisseling tussen inclusief theater en de maatschappij: de naar buiten gerichte sferen. Laat het vooral praktisch zijn, nieuwsgierig-makend en waar mogelijk in samenwerking met spelers met een verstandelijke beperking.

De **sfeer van erkenning en vernieuwing** is een naar buiten gerichte sfeer, wat betekent dat het in deze sfeer vooral gaat om de wisselwerking tussen inclusief theater en de maatschappij.

Het als kunstvorm serieus genomen worden en aan kwaliteit te winnen, wordt in verband gebracht met de randvoorwaarden. Waaronder de financiën die hiervoor nodig zijn met de professionele ontwikkeling van alle betrokkenen (acteurs zonder een beperking, acteurs met een beperking, hun begeleiders en de theatermakers) die beginnen met een inclusieve kunstvakopleiding. Ten slotte wordt het thema van deze sfeer in verband gebracht met erkenning door de kunstwereld, politiek en maatschappij, en met kritiek op de maatschappij.

Woorden die naar deze sfeer verwijzen zijn randvoorwaarden, professionele ontwikkeling van alle betrokkenen, financiën, kunstvakopleiding en kritiek op de maatschappij.

De quotes uit de interviews die raken en inspireren zijn de volgende:

Randvoorwaarden. Theatermakers noemen als randvoorwaarden ook de middelen en de context die je tot je beschikking hebt, zoals het inhuren van extra personeel en begeleiders, maar ook bijvoorbeeld een dramaturg, een oefenruimte, en een theaterzaal.

Kunstvakopleidingen zouden hun studenten in contact moeten brengen met de verschillende theatervormen, dus ook met inclusief theater. Studenten moeten daar nu op eigen initiatief achteraan, op basis van hun persoonlijke interesse. Het zou volgens acteurs een verplicht onderdeel van het studieprogramma moeten zijn.

Theatermakers pleiten ervoor het kunstvakonderwijs toegankelijk te maken voor studenten met een beperking. Zij hoeven dan niet langer uitsluitend actief te zijn in inclusieve theaterprojecten maar kunnen via een theateropleiding verder doorstromen in het werkveld. De samenwerking tussen studenten van een kunstvakopleiding met acteurs met een beperking heeft veel impact op de ontwikkeling van de studenten. Zij leren daar werkelijk 'voedend te spelen'.

Erkenning. Theatermakers vragen zich af of inclusief theater zich moet willen meten met regulier theater of zich vooral moet profileren met het 'anders-zijn'.

Kritiek op de maatschappij. Acteurs met een beperking voelen zich erkend in de context van inclusief theater, maar voelen zich in de buitenwereld vaak buitengesloten.

Uitwerking:

Uitgangspunten voor een les aan een groep studenten: Stel je voor dat de huidige minister van Onderwijs, Robbert Dijkgraaf, een nieuwe kunstvakopleiding zou willen starten. In deze opleiding mogen zowel mensen mét als mensen zonder een beperking studeren en worden opgeleid tot een professionele podiumkunstenaar.

De minister laat zich adviseren door vier verschillende groepen belanghebbenden, namelijk de acteurs mét een beperking, acteurs zonder een beperking, begeleiders en theatermakers. De minister zal hen bevragen om erachter te komen waar hij aan moet denken bij het maken van zo'n opleiding.

Vragen die kunnen worden gesteld zijn: Is het mogelijk zijn om binnen één kunstvakopleiding ruimte te creëren voor een opleiding voor acteurs met een beperking én zonder een beperking? Wat kom je dan tegen? Wat zijn de voordelen voor de acteurs zónder en mét een beperking? Wat voorzie je als een obstakel en waar moet je zorg voor dragen zodat iedereen voldoende ontwikkelingsmogelijkheden heeft? Welke consequenties zou dit allemaal hebben voor bijvoorbeeld een financiering, de mate van ondersteuning qua zorg en het diploma?

Lesdoel voor de lesbrief van de sfeer van erkenning en vernieuwing

De deelnemers hebben aan het eind van de les inzicht verkregen in wat de acteur met een beperking tegen komt in de uitoefening van zijn kunstenaarschap. Door een concept te ontwikkelen voor een kunstvakopleiding waar zowel personen mét en personen zonder een beperking kunnen studeren, heeft de student stapsgewijs de (on)mogelijkheden leren kennen om erkenning en vernieuwing te verkrijgen van deze kunstvorm.

Lesbrief De sfeer van erkenning en vernieuwing

PRAKTISCHE ZAKEN

- Voor wie:** 20 studenten MBO/HBO. De studenten kennen elkaar.
- Waar:** Studio of groot leslokaal, vier tafels zodat er gewerkt kan worden aan een tafel. Ook is het nodig wat speelruimte te creëren om te kunnen presenteren.
- Duur les:** 2.5 uur.
- Voorwerk:** Studenten hebben kennis genomen van het onderzoek naar Inclusief Theater.
- Benodigheden:** Toegang tot de website en de quotes van de geïnterviewde personen uit het onderzoek Versterking Inclusieve Samenwerking Theater.
- Mogelijkheden om zaken op te schrijven: pen en papier of een laptop.
- Meerdere A3 vellen en zwarte stiften.
- Grote tafel met vijf stoelen voor het gesprek met de minister.
- Ter ondersteuning:** Ter ondersteuning van de les zijn een aantal bijlages toegevoegd:
- Link naar de website Versterking Inclusieve Samenwerking Theater (bijlage 1)
- In bijlage 2 zijn een tweetal linkjes gezet over opleidingen die als doel hebben mensen met en zonder een beperking gezamenlijk op te leiden of de kans te geven onderdeel te zijn van een onderwijsinstelling.

LESPLAN De sfeer van erkenning en vernieuwing

Stap 1: Uitleg en afspraken (10 minuten)

Tijdens deze eerste stap wordt uitgelegd wat het einddoel is van deze les; namelijk dat de studenten (ervarings-) deskundigen zijn op het gebied van inclusief theater en zij gevraagd zijn hun kennis te delen voor het maken van een nieuwe opleiding. De studenten worden gevraagd zich in te lezen en in te leven in een groep belanghebbenden en deze in gesprekken te representeren.

In deze les wordt niet zo zeer gespeeld, wel wordt er van de studenten gevraagd zich in te leven en zich voor te stellen dat ze namens een belanghebbende het woord nemen.

Stap 2: Inlezen (30 minuten)

De groep studenten wordt verdeeld over de vier verschillende geïnterviewde groepen: de acteurs met een beperking, de acteurs zonder een beperking, de begeleiders en de theatermakers. Elke groep gaat zich inlezen en probeert zich zo goed mogelijk voor te stellen wat de groep die zij representeren graag zou willen als het gaat om gezien en gehoord te worden en hoe zij meer deskundig zouden kunnen worden in het beoefenen van inclusief theater.

Stap 3: Topics voor een gesprek (10 minuten voorbereiding, 15 minuten presenteren)

Stel je voor dat jullie de mogelijkheid krijgen om tien minuten met de huidige minister van Onderwijs, Robbert Dijkgraaf, te spreken over het maken van een nieuwe kunstvakopleiding voor personen mét en zonder een beperking.

Welke zaken zou je ter sprake willen brengen? Bedenk met je groep (minimaal) 3 topics die jullie het meest belangrijk vinden om te bespreken. Presenteer deze topics aan de hele groep. Schrijf deze op een vel papier en hang deze na de presentatie aan de muur.

Na de vier presentaties zijn er (minimaal) 12 topics gepresenteerd. Kies met zijn allen de 4 belangrijkste topics uit om met elkaar te bespreken.

Stap 4: Voorbereiding gesprek (15 minuten)

Er worden voor deze ronden vijf nieuwe groepen gevormd: vier groepen met representanten uit de geïnterviewde groepen en één groep met ministers. (Er zijn zo meteen 4 topics en dus 4 gesprekken, bij elk gesprek wordt de rol van minister ook door een student vertegenwoordigd).

De ministergroep gaat zich voorbereiden om zo veel mogelijk informatie te verkrijgen over de verschillende topics. De vier andere groepen hebben een voorbespreking over hun topic en proberen zo veel mogelijk verschillende argumenten te verzamelen om de topic zo breed mogelijk te kunnen belichten. Bedenk daarbij dat zowel de positieve kanten als de meer uitdagende zijden van deze topic kunnen worden besproken om zo veel als mogelijk op tafel te krijgen.

Stap 5: In gesprek met de minister (40 minuten)

Er zijn vier keer tien minuten waarbij één bepaalde topic als gespreksthema wordt gebruikt. De bedoeling is dat alle representanten hun zegje kunnen doen om deze topic vanuit hun perspectief te mogen belichten.

Uitbreiding: Mocht een student niet meer precies weten wat te zeggen kan de student bij zijn eigen groep informatie halen. De student stapt dan van de tafel weg en vraagt de groep zachtjes (om het gesprek niet te storen) om raad.

Aan het eind van gesprek vat de minister even kort samen wat de zaken waren uit het gesprek die hem het meest zijn bij gebleven.

Stap 6: De 10 regels (15 minuten)

In deze laatste stap wordt er in een terugblik besproken wat de belangrijkste zaken waren die zijn besproken. Het is bijvoorbeeld mogelijk om dit gesprek handen en voeten te geven door gezamenlijk een lijst samen te stellen van 10 regels waar de minister écht aan moet denken bij het maken van een nieuwe opleiding.

Stap 7: Evaluatie (15 minuten)

Ga met elkaar terug naar de beginsituatie en kijk nog eens naar de uitgangspunten die worden genoemd in de sfeer van Erkenning en Vernieuwing. Heeft deze manier van naar de ander kijken en diens positie of ambitie te verwoorden iets van deze sfeer bij je losgemaakt?

Bijlage 1: Teksten van hoofdcodes rond de sfeer van Erkenning en Vernieuwing.

Gebruik de link om naar de website te gaan voor de verschillende teksten die horen bij de hoofdcodes van de sfeer.

<https://inclusievesamenwerkinginhettheater.nl/>

Bijlage 2:

In deze bijlage zijn een drietal linkjes gezet over opleidingen die als doel hebben mensen met en zonder een beperking gezamenlijk op te leiden of de kans te geven onderdeel te zijn van een onderwijsinstelling.

Platform K in Gent (België)

Platform-K maakt professionele dansproducties met dansers met en zonder beperking. Ze geven dansers met een beperking een hedendaagse dansopleiding. Naast fysieke danstraining investeert Platform-K in de ontwikkeling van het kunstenaarschap van dansers met een beperking. Ze onderzoeken hoe dansers met een beperking een fundamentele invloed kunnen uitoefenen op de wereld van de hedendaagse dans en op hoe die dans er in de toekomst kan uitzien.

<https://platform-k.be/nl/over-platform-k>

Kunstzone

In Kunstzone-02 wordt geschreven over diversiteit en inclusie in het kunstvakonderwijs. Deze editie laat zien hoe docentenopleidingen van ArtEZ en andere kunstvakopleidingen afgelopen jaar hebben gewerkt aan het realiseren van kunsteducatie die niemand buitensluit.

<https://vonkc.nl/nieuws-inspiratie/kunstzone-2-diversiteit-en-inclusie>

Landelijke Federatie Belangenverenigingen Onderling STERK (LFB)

De LFB is de initiatiefnemer van STERK in Onderwijs. Op STERKplaatsen in het onderwijs worden mensen met een verstandelijke beperking opgeleid tot ervaringsdeskundige. Samen met het onderwijs, docenten, studenten en onderzoekers.

<https://lfb.nu/sterk-in-onderwijs/>